

versarium tum hic, tum alibi pro certo assumere juxta principia protestantismi privatorum esse colligere ac decernere aliquid credendum ut articulum fidei quod quispiam in Scriptura et traditione contineri existimet; at talis profecto regula fidei catholica saltem proxima, haudquamquam est. Hæc non est nisi auctoritas Ecclesiæ, quæ quidem in decernendis fidei articulis innititur Scriptura ac traditione, ut regulis inadæquatis, si seorsum spectentur, et remotis, attamen illius tantum est, utpote infallibilis, declarare verum divinæ revelationis sensum, et quemlibet articulum in revelatione contineri. Verum de hoc postea. Ceterum Ecclesiam tenuisse semper ac docuisse veluti articulum fidei Petri primatum liquet, tum ex facto, tum ex solenni definitione edita in pluribus conciliis œcumenicis, præsertim Lateranensi IV, Lugdunensi II, et Florentino (1).

Ad. 6. D. Ast perperam et antilogice id in fert adversarius ex responsione catholicorum, C. jure ac logice N. En igitur adversarii argumentatio: catholicis fatentibus, apostoli omnes pares fuerunt in dignitate aut munere apostolico essentiali; quod præterea Petro seorsum collatum est, non est nisi superadditum et accidentale. Ergo omnes apostoli pares in auctoritate fuerunt. Rigidus porro logicus ita concluderet: ergo omnes Apostoli pares quidem fuerunt in potestate sive auctoritate apostolica intrinseca et essentiali, minime vero quoad potestatem sive auctoritatem extrinsecam, accidentalem ac superadditam qua Petrus constituatur superior reliquis apostolis, et qua aliquid adjiciebatur super ipsum apostolatam, seu auctoritatem apostolicam. Quapropter Petrus uti merus apostolus nullum jus, nullum officialem primatum exercere potuisset super ceteros Apostolos, neque Apostoli exercere itidem potuissent super Petrum et alter in alterum; at vere Petrus potuisset super reliquos omnes exercere vi illius potestatis et auctoritatis superadditæ quam nos primatum vocamus, falsum porro est, quod si Petrus vi primatus potuisset potestatem super alios Apostolos exercere, essentialis exinde atque intrinseca differentia inter Petrum et Apostolos reliquos consequeretur; nemin hoc quidem oriretur si intrinseca hæc fuisset potestas apostolatus specialis Petri, quia reipsa tunc in apostolatu omnes non fuissent pares, sed Petrus vi apostolatus sui ceteris emereret. Cum vero non vi apostolatus, sed vi primatus superadditi apostolatus eidemque extrinseci Petrus ceteris præfectus fuerit, liquet exinde inferri haud posse intrinsecam et essentialem inter Petrum prout Apostolus est, et Apostolos reliquos differentiam. Insuper ex dictis colligimus quo sensu catholici vocent hanc Petri præminentiam extrinsecam et accidentalem, quatenus nempe natura sua ita non inhæret apostolatu, multo vero minus peculiari apostolo præ alio, ut Christus, si quidem ei

(1) Conc. Later. IV. Decr. 5. apud Hard. *Acta concil.* tom. VII. pag. 23-24. Concil. Lugd. II. lib. col. 695. et 702. Conc. Florent. in *Decreto Unionis*. Ibid. tom. IX. col. 885. et seqq. In his porro conciliis conveniunt graeci et latini, illorum verba inferius exhibebimus.

placuisse, non potuisset alii præterquam apostolis primatum conferre, eumque tribuere Joanni, Jacobo, vel Matthæo potius quam Petro. Ceterum, semel a Christo instituto primatum in Ecclesia sua ad ejus unitatem constituendam et conservandam, hic primatus jam essentialis est ipsi Ecclesiæ constitutioni, eoque sublato, unitas ac per consequens Ecclesia prout a Christo instituta est plane dilaberetur. Adeo sibi illudunt impugnatores catholicae Ecclesiæ!

PROPOSITIO III. — *Petrus jurisdictionis primatum in universam Ecclesiam immediate a Christo, non autem ab ipsa Ecclesia accepit.*

Hæc propositio est adversus richerianos, febronianos ac pistorienses. Edmundus enim Richerius doctor sorbonicus et facultatis syndicus, protestantium vestigiis insistens omnium prius inter catholicos docuit Ecclesiam, seu fidelium omnium corpus esse subjectum illud in quo auctoritas et jurisdictio regiminis ecclesiastici ex Christi institutione resideat. Ex hoc porro principio collegit pontificem rom., episcopos aliosque pastores esse totius corporis fidelium ministros, qui de mandato et nomine universalis fidelium pastoralem auctoritatem exercent eo pacto, quo in democratica republica magistratus sunt ministri populi a quo tanquam delegati habent auctoritatem, prout in priori hujus partis sectione exposuimus cum de ecclesiastica ageremus hierarchia (Num. 94). Itaque tota Ecclesia, seu universitas fidelium ea est, quæ juxta hoc systema principaliter ac radicaliter obtinuit claves Petro ac reliquis apostolis, ac propterea eorumdem successoribus tradendas ac communicandas, cum Ecclesia seu fidelium universitas illis ut non possit (1).

Perniciosum hoc ac toties proscriptum systema a vide ab appellantis arreptum fuit, præcipue vero a Quesnello cujus propositio XC. in dogmatica constituit. *Unigenitus* damnata fuit his verbis concepta: Ecclesia auctoritatem excommunicandi habet, ut

(1) Ita in lib. *De ecclesiastica ac politica potestate* edito an. 1611. qui statim an. insequenti 1612. a Synodo Senonensi, præside Card. Du-Perron, proscribitur est tanquam continens propositiones, expositiones, et allegationes falsas, erroneas, scandalosas, et ut sonant, hæreticas, et schismaticas. Richerium porro palmariam cecinisse I. c. diximus; quæ quidem duplex fuit, altera data est die 7. decemb. 1529. alteram vero longe pleniorum una cum refutatione surum errorum, quos in septem propositionibus complexus erat, moriens reliquit in suo Museo, futurum etiam posteris sinceræ mentis suæ perpetuum et indubium testimonium.

Quæ autem ad præsens argumentum pertinent hæc sunt. Prop. 1. pag. 8. « Christus suam fundando Ecclesiam, prius immediatus, et essentialiter claves seu jurisdictionem toti dedit Ecclesiæ, quam Petro et aliis Apostolis. » Prop. 2. pag. 9. « Tota jurisdictio ecclesiastica primo proprie et essentialiter ecclesiæ convenit. Romano autem pontifici, atque aliis Episcopis, instrumentaliter, et quoad executionem tantum, sicut facultas videndi oculo competit. » Prop. 5. pag. 10. « Christus non tam uni Petro, quam unitati infallibilem clavium potestatem detulit. » Prop. 4. pag. 12. « Status Ecclesiæ ab ejusdem regimine distinguitur. Status enim monarchicus est... Regimen vero aristocraticum... quia omnium optimum et naturæ convenientissimum. » Prop. V. pag. 18. « Petrus claves jurisdictionis accepit a Christo Domino, non pro se, sed pro Ecclesia, et nomine totius Ecclesiæ, non ut pastor œcumenicus et princeps; sed ut minister tantum et executor decretorum Ecclesiæ.

eam exerceat per primos pastores, de consensu, saltem præsumpto, totius corporis (1). » Hanc eandem doctrinam, ut vidimus, adoptavit synodus Pistoriensis (*Propp. II et III*).

Jam vero jure merito ejusmodi doctrinam proscripiam esse ac nota hæreticali inustam sic breviter ostendimus. Petrus immediate ab Ecclesia, seu mediante Ecclesia, jurisdictionis primatum non accepit, si Christus per se ac immediate eundem illi primatum promisit et contulit: porro Christum immediate ac per se jurisdictionis primatum in universam Ecclesiam Petro promississe et contulisse evidenter constat ex iis quæ in præcedentibus propositionibus deseruimus. Ostendimus enim verba Christi: *Tu es petra*: quibus promisit primatum, ac illa quibus eundem contulit, nempe: *Pasce agnos meos, pasce oves meas*, peculiari Petri personæ dicta fuisse, nec nisi per quamdam extensionem in sensu aliquo ac commodo, ac per participationem Apostolis reliquis, multo vero minus fidelium cœtui convenire posse; quatenus scilicet Apostoli et fideles petrae fundamentali ac primariae Ecclesiæ visibilibus, Petro nempe, inhærent et cum eo in unitatem conveniunt: quod et patres, ut vidimus, uno animo docent (2). Accedit, Petrum non potuisse ab Ecclesia primatum jurisdictionis accipere cum nondum existeret, sed adhuc esset edificanda; etenim solum post Christi in caelos ascensum, uti alias animadvertimus, proprie Ecclesia esse cœpit.

(1) Cf. in hanc proposit. Fontana in op. cit. *Constitutio UNIGENITUS propugnata*, tom. III. col. 1140. seqq.

(2) Juxta hic pro opportunitate nonnulla adjicere patrum testimonia, quæ rem propius attingant et ex quibus pateat illorum germana doctrina. Tertullianus in *Scorpice*, cap. 10. « Memento, inquit, claves ejus hic Dominum Petro, et per eum, Ecclesiæ reliquisse. » Ed. Rigal. p. 496. S. Cyprianus epist. 75. « Quo venturus est, scribit, qui sicut... an ad Ecclesiam, quæ una est et super unum qui et claves ejus accepit, Domini voce fundata est? » Ed. Maur. pag. 152. Firmilianus in epist. ad Cyprian. « Hinc intelligi potest, quod soli Petro Christus dixerit: *quæcumque ligaveris*, etc. » Ibid. epist. 75. pag. 148. Optatus lib. VII. « B. Petrus... claves regni caelorum communicandas ceteris solus accepit. » Ed. Albaspin. pag. 107. S. Augustinus, lib. II. de *Bapt. contra Donatist.* cap. 1. n. 2. scribit: « Ecce ubi commemorat Cyprianus... Apostolum Petrum, in quo primatus Apostolorum tam excellenti gratia præminet... a posteriore Apostolo Paulo esse correctum... Ceterum magis vereri debeo, ne in Petrum contumeliosus existam. Quis enim nescit, illum apostolatus principatum cuilibet episcopatu præferendum? » Et lib. I. *Contr. duas epist. caudenti*, cap. 51. n. 59. « Numquid, inquit, melior Razias, quam Petrus Apostolus, qui ubi dixit, *Tu es Christus filius Dei vivi*, tam beatus a Domino appellatus est, ut claves regni caelorum accipere mereretur? Nec tamen ideo creditur imitandus, ubi mox eodem momento reprehensus audivit: *Vade post me, satana; non enim sapi quæ Dei sunt; sed quæ hominum*, » eadem habent S. Gregorius M. lib. V. ep. 20. col. 748. ed. Maur., S. Hilarius in *Matth. XVI*, S. Ambrosius lib. de *Isaac*, cap. 5. n. 10. circa finem, S. Joan. Chrysostomus in cap. 21. Joan., S. Epiphanius in *ancorata*, n. 9. edit. Petav. tom. II. pag. 15; verum his aliisque omissis, ne longior sim, lubet rationem afferre quare Petro claves regni caelorum potius datæ sint quam alteri apostolorum, quamque exhibet Eulogius Alex. apud Photium in *Bibliotheca*, cod. 280. lib. II. *contra Novatium*. « Ideo, inquit, nec Joanni nec alteri cuiquam discipulo dixit Salvator: *Tibi dabo claves regni caelorum*, sed soli Petro, qui eum negaturus erat, et peccatum lacrymis et penitentia expiaturus, ut suo ipsius exemplo erga peccatores humanior esset. Alii enim non tentati forsitan severius cum peccatoribus egissent. » Edit. And. Scotti S. J. Colon. 1611. col. 1300.

Imo et illud observandum est, tantum abesse, ut Christus primatum Petro contulerit mediante Ecclesia, ac propterea Petrus ab Ecclesia immediate jurisdictionem consecutus sit aliamve prærogativam, ut potius e converso Christus statuerit Ecclesiam omnibus suis fulgere dotibus ac prærogativis mediante Petro, seu mediante primatu Petro collato, atque, ut mox ostendemus, suis in hoc primatu successoribus. Per Petrum enim Ecclesia est una; per Petrum leges suæ sanctione et omnimoda auctoritate mununtur; per Petrum infallibilitate pollet, ut partim ex dictis, partim vero ex dicendis manifestum fiet. Tanti propterea est ex Christi dispositione primatus Petri, ut prius ipse designaverit Petrum in futurum Ecclesiæ suæ caput, quam Ecclesiam constituerit, quod liquet tum ex Joan. I. 42. ubi Christus viso primum Petro, illico dixit ad eum: *Tu vocaberis Cephas*, pro-ludens scilicet ad futuram ejus ejectionem; tum ex *Matth. XVI*. cum ei dixit: *Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*. Nempe ut sapiens architectus prius fundamentum statuere voluit quam ædificium erigere. Hinc Petri primatus spectari debet uti radix unitatis, uti radix ac principium auctoritatis, uti principium denique et radix unde dimanant dotes quibus Ecclesia emicat, utpote quæ per illam petram, Christo ita volente, firmata sit, atque constabilita. Non igitur Petrus ab Ecclesia primatum jurisdictionis accepit, sed Ecclesia potius, saltem quoad usum, et modum exercendæ potestatis et jurisdictionis a Petro dependet (1). Ad fidelium autem cœtum quod attinet, nec potestatem ipse, nec potestatis usum a Christo unquam accepit, adeoque neutrum Petro vel alii cuilibet potuit communicare, cum nemo det quod non habet.

DIFFICULTATES. I. Obj. 1. Christus *Matth. XVIII*. discipulis suis dixit: *Quæcumque alligaveritis, quæcumque solveritis*. At fideles omnes discipuli Christi sunt. 2. Ibid. præterea v. 15. legitur sic Petrum allocutum Christum esse: « Si peccaverit in te frater tuus, vade et corripue eum, » et postea adjecisse: « Si te non audierit, dic Ecclesiæ: si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus; » ubi manifeste Ecclesiam, omnium videlicet cœtum fidelium, constituit Christus tanquam supremum tribunal. 5. Exinde factum est, ut semper episcopi in usu clavium se appellaverint *ministros Ecclesiæ*; 4. atque in sacris litteris fideles omnes vocentur *fratres ac sacerdotes*. 5. Verum quod omne removet dubium, est ratio quam Christus tenuit *Joan. XXI*, nec enim imperavit

(1) Hæc intelligi debent in sensu thesis; nec enim inficiamur apostolos extraordinaria quadam ratione claves immediate a Christo accepisse. Verum Apostoli reliqui non eodem modo acceperunt quo eas accepit Petrus; siquidem potestas clavium in apostolis fuit extraordinaria ad fundandas scilicet ecclesias, ceteraque præstanda quæ ad earum institutionem necessaria erant, adeoque cum ipsorum obitu cessare debebat. Cum vero in Petro ordinaria fuerit juxta primatus finem ad unitatem Ecclesiæ constituendam atque in perpetuum conservandam, ideo, uti postea ostendemus, in ejus successores erat transmittenda. Quapropter omnes Ecclesiæ præsules a Petro, nec sine mensura, claves istas accipere debuerunt. Cf. Bellarm. *De Rom. Pontifice*, lib. I. cap. 12.

fideliis ut obediret Petro, sed imperavit Petro ut aleret fideles; Petrus igitur per verbum *pasce* constituitur istorum minister. 6. Hinc videmus fideles exprobrasse Petro consuetudinem cum gentilibus, et Petrum Act. XI. 3. se purgasse, seu eis rationem reddidisse ejus quod gesserat. Ergo.

Ad 1. D. Id est apostolis, C. fidelibus tantum N. Equis enim ignorat integrò illo capite discipulorum nomine apostolos significari? Sane quod hic discipulis promisit Christus, illis contulit Joan. XX. 23. Certum porro est ex v. 24. discipulorum nomine apostolos significatos fuisse; refert enim evangelista, Thomam unum ex duodecim abfuisse, cum Christus illis dixit: *Accipite Spiritum sanctum, etc.*

Ad 2. D. Id est *Ecclesie praelatis*, uti patres, atque inter eos s. Joan. Chrysostomus, hunc locum exponunt, C. fidelium cœtui N. Hic enim sensus est absurdus; esset nempe congreganda universa fidelium multitudo, quoties peragenda esset fraterna correctio (1). Neganus præterea Christum alio utum heic specialiter fuisse Petrum, cum dixit: *Si peccaverit in te frater tuus, etc.*, sed Christi verba generalia sunt, atque ad eos omnes spectant, qui in ejusmodi casu versantur (2). Ceterum, cum Christus dixerit: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus*, patet his verbis significasse excommunicationem, ac propterea *Ecclesie* nomine eos designasse qui tali potestate fruuntur, eos scilicet, qui ab eodem Christo claves acceperunt, Petrum nimirum et apo-

(1) Cf. Cornel. a Lapide in hunc loc. qui non minus coarctate quam solide textum istum explanat, ostenditque nulla ratione posse *Ecclesie* nomine hic fidelium cœtum intelligi, præsertim ex eo quod ibid. Christus dicat: *si Ecclesiam non audierit*, id est, si reus *Ecclesie* non obedierit etc. Obedire autem nemo tenetur nisi superiori, fideles autem inter se non sunt invicem superiores, nulla auctoritate fruuntur in alios sibi æquales. Quod vidit et ipse Calvinus, qui tum in *Harmonia evangel.* in hunc loc. p. 215. seqq. ed. Amstelod. 1687. tum in *Instit.* lib. IV. cap. 8. § 15. verba: *Dic ecclesie*, exponit de ecclesiis pastoribus qui senioribus synagoga succedere debebant, quibus jus erat excommunicationis, et ad quos Christus accommodat sermonem suum. Immerito proinde Castalio, Vatablus aliique protestantes exponunt Christi verba: *Dic republice, aut cœtui fidelium, communitati, multitudini* etc. Cf. Criticos sacros in hunc loc. Quamvis porro Vatablus protestans non fuerit, attamen ejus commentaria utpote a Rob. Stephano calvinista collecta et edita, in respersa secte erroribus, tanquam commentaria protestantium spectantur, quamdiu expurgata non sunt.

(2) Mirum est adversarios affirmare Christi verba: *si peccaverit in te* etc. ad Petrum speciali ratione directa esse, cum hoc in loco nulla Petri mentio fiat. Ex quo colligimus eos voluntatis perversitate potius quam intellectus errore impugnare catholicam veritatem. Sane ipsi hic vident Petrum etiamsi nec nominetur Petrus, ut inferant Ecclesiam seu cœtum fidelium claves immediate habere. Contra vero Matth. XVI. Petrum non vident, etiamsi ibi Christus tot modis Petri personam designavit, ut non pluribus circumstantiis, uti apposite observat Cajetanus, describere soleant aliquem certum hominem notarii illi, qui instrumenta publica conficiunt. Etenim in primis substantiam personæ singularis per pronomen *tibi*; deinde addidit nomen inditum in nativitate, cum ait *beatus es, Simon*. Adjecit nomen patris cum ait *filius Jonæ*; nec omittere voluit nomen a se recens impostum: *Ego dico tibi, quia tu es Petrus*; quorsum vero hæc tam accurata descriptio, si nihil ipsi Petro proprie promittitur? Cf. Bellarm. lib. 1. *De rom. pontif.* cap. 12. Attamen si adversarios audias, hic Christus Petri nomine significavit Ecclesiam; qui tamen uno animo de Petro intelligunt que ibid. paulo post leguntur: *vide post me, satana*. Nonne ejusmodi agendi ratio eos ex malitia peccare apertissime ostendit?

stolos, quibus proinde immediate subdidit: *Amendico vobis, quaecumque alligaveritis, etc.*

Ad 3. D. Episcopi se vocare consueverunt *ministros Ecclesie*, in bonum videlicet Ecclesie a Christo constitutos, C. constitutos a fidelibus seu a fidelium cœtu N. Significant illa loquendi ratione se pro Christo legatione fungi tanquam Christi ministros, in animarum salutem, seu ministros esse Ecclesie ut fungantur officio, ob quod præpositi sunt.

Ad 4. D. Fideles vocantur *fratres* ratione ejusdem fidei, ac mutue dilectionis, C. ratione æqualitatis N. Sacerdotes autem interdum dicuntur, ut alias ostendimus (*In tract. De ordine, cap. II, prop. 1*) mystice et improprie ob mysticum laudis ac precum sacrificium quod Deo offerre debent, aut etiam ob mysticam unctionem qua christiani sunt.

Ad 5. Neg. suppositam, nimirum per verbum *pasce* tantum significari, *alimenta præbe*, non autem pascere cum imperio, regendo videlicet, prout paulo ante ostendimus. Quoniam vero præesse et subesse, regere ac regi, pascere ac pasci relationem inter se habent, ita ut alterum sine altero nec esse nec intelligi queat, patet quod cum Petro dictum sit ut præsit, regat et pascat, dictum pariter intelligatur fidelibus et injunctum, ut Petro subsint, atque ab ipso se regi sinant ac pasci.

Ad 6. D. Quia maluit Petrus rationem reddere quam uti auctoritate sua, C. quasi non potuerit se aliter gerere N. Scilicet voluit Petrus Ecclesie præsulibus mansuetudinis ac modestiæ exemplum præbere potius quam auctoritate qua præditus divinitus erat, tumultum compescere, uti observarunt s. Joan. Chrysostomus et s. Gregorius M. hoc factum expendentibus (1). Hac sane potestate usus est Petrus tum adversus Simonem magum, tum adversus Ananiam et Sapphiram; potuisset propterea etiam adversus hos objurgatores, siquidem opportunum ei visum fuisset, eadem uti (2).

II. Obj. 1. Patres antiquissimi, Augustinus præsertim, passim docent Christum Ecclesie claves dedisse, ac Petrum ut figuram gestantem Ecclesie, atque Ecclesie nomine eas accepisse (3); ergo si

(1) S. Joan. Chrysost. Hom. XXIV. *In acta II. 2. s. Greg. M. lib. XI. epist. XLV. edit. Maur. col. 1150.* cujus verba hæc sunt: *« Si enim cum a fidelibus culparetur, auctoritatem, quam in sancta Ecclesia acceperat, attendisset, respondere poterat ut pastorem suum oves, que ei commissæ fuerant, reprehendere non auderent. Sed si in querela fidelium aliquid de sua potestate diceret, profecto doctor mansuetudinis non fuisset. . . Si ergo pastor Ecclesie, apostolorum princeps, signa et miracula singulariter faciens, non dignatus est in causa reprehensionis sue rationem humiliter reddere; quanto magis nos peccatores etc. »*

(2) Cf. Cornel. a Lap. et Calmet in *Acta apost.*

(3) Launojus lib. II. epist. 5. ad *Nadirianum Vallantium* LXX. congressit testimonia ex patribus, conciliis et scholasticis, ut evincat adversus Bellarminum claves collatas esse s. Petro in persona Ecclesie, seu gestanti Ecclesie personam. Edit. Colon. Allobrog. tom. V. p. 1. pag. 215. seqq. In hoc porro casu complexus est auctores illos qui contendebant concilium esse supra pontificem; jura item attulit testimonia quæ ad rem non faciunt; nonnulla que plane evertunt ejus sententiam; nonnulla item more suo loque corrupta. Ex Augustino autem XXVI. testimonia colligit.

Ecclesia in persona Petri claves regni cœlorum accepit, evidens est Ecclesie immediate a Christo claves collatas esse. 2. Sane Deus et natura prius et immediatus ad totum intendunt, cum aliquid moventur, potius quam ad aliquam suppositam partem, utut nobilissimam; ita Christus in Ecclesia et ecclesiastica potestate constituenda potiore duxit totius corporis curam, id est, Ecclesie, quam unius membri licet præstantissimi, cujusmodi est Petrus aut summus pontifex aut quilibet alius episcopus. 3. Verum, dato etiam, quod Christus Petro atque apostolis ac proinde, si placet, rom. pontifici ac episcopis claves proprie contulerit, nihil tamen inde conficitur. Nam quamvis facultas visiva in oculo resideat, homini tamen data est, ut ab ipso per oculum tanquam per organum et administrum exerceatur, cum oculus per et propter hominem existat; hominis siquidem proprium est oculos dirigere, ut hæc potius quam illa objecta intueantur, adhibere manus aut pedes. Itaque totius pariter Ecclesie proprium est uti pontifice aut etiam episcopo, et hunc potius quam illum exercere ad actum quem voluerit eliciendum. Ergo si minus potestas ipsa clavium, saltem ejus usus et exercitium ab Ecclesia pendet (1).

Resp. Ad 1. D. Patres docent Christum claves Ecclesie dedisse, id est, in ejus commodum et utilitatem seu, ut schola loquitur, *finaliter*, C. proprie et formaliter N. Ut autem patrum veterum mens innotescat, dum illam loquendi rationem usurpant, animadverte tendus est scopus quem sibi proposuerunt. Porro patres qui nobis obiciuntur in eo toti erant, ut montanistarum et novatianorum errorem convellerent; cum enim isti hæretici negarent Ecclesiam habere potestatem dimittendi graviora crimina, contendebant potestatem clavium datam Petro et apostolis fuisse *personaliter*, ut loquitur Tertullianus, ac propterea cum ipsorum obitu cessasse. En Tertulliani verba: *« Si quia dixit Petro Dominus super hanc petram. . . qualis es evertens atque commutans manifestam Domini intentionem personaliter hoc Petro conferentem (2) »*? Ut igitur se illis opponeret, docuerunt potestatem clavium fuisse collatam Ecclesie in persona apostolorum, et apostolis in persona Petri; docuerunt Petrum representasse collegium apostolicum, et figuram gessisse Ecclesie cum accepit claves regni cœlorum. Quæ quidem effata eo tendunt, ut indicent potestatem istam ad Petri atque apostolorum successores transiisse, seu Petro claves e-*se* collatas cum *jure traducis*, ut contendebant catholici adversus Tertullianum, postquam in montanistarum hæresim dilapsus esset (3), cum ad Ecclesie bonum has claves

(1) Cf. etiam apud Petavium *De ecclesiæ hierarchia*, lib. III. capp. 14. et 15. quibus totum Richerianum systema ipse evolvit.

(2) *De pudicit.* cap. 21. ed. Rigal pag. 574.

(3) Cf. Christ. Lupum in can. 19. *Dictati sancti Gregorii VII. art. 4.* ubi patefacit malam Launoii fidem in referendis Tertulliani testimoniis, ostenditque nunquam Tertullianum retractasse priorem sententiam de collatione clavium facta Petro immediate a Christo Domino, sed solum, postquam montanista effectus est retractasse quod a te adstruxerat, collatas esse Petro claves cum jure tra-

Christus Petro et apostolis contulerit. Ex eorum proinde mente non unus Petrus, et apostoli acceperunt hæc claves, verum etiam Ecclesia, id est corpus episcoporum, ut per eas filiorum suorum crimina, quaecumque demum essent, solverentur. Hoc tamen interponitur discrimen inter Petrum et apostolos, atque Ecclesiam, prout hoc nomine designatur cœtus fidelium, quod illi claves acceperint, ut ita dicam, *active*, ad eas scilicet adhibendas, Ecclesia autem seu communitas fidelium acceperit *passive*, quandoquidem in ejus commodum essent a Petro et ab apostolis adhibendæ. Cum autem Ecclesia semper duratura esset, Petrus vero et apostoli ad tempus tantum victuri, concludebant patres semper has claves esse mansuras, nempe in Petri et apostolorum successoribus, quia collatio ista non fuit *personalis*, sed perpetua (1).

Ejusmodi esse germanam patrum mentem evincunt ipsorum testimonia. S. Ambrosius scribit: *« Tibi, inquit (Christus), dabo claves regni cœlorum, ut et solvas et liges. Hoc Novatianus non audivit, sed Ecclesia Dei audivit; ideo ille in lapsu, nos in remissione: ille in impenitentia, nos in gratia. Quod Petro dicitur, apostolis dicitur. Non potestatem usurpamus sed servimus imperio »* (*Enarrat. in ps. XXXVIII n. 57*). Eadem habet S. Pacianus in tribus ad Sympronianum epistolis (2); sed præcipue S. Augustinus qui: *« Petro, inquit, in multis locis Scripturarum apparet, quod personam gestet Ecclesia; maxime illo in loco, ubi dicitur est: Tibi dabo claves regni cœlorum. . . Numquid istas claves Petrus acceperit et Paulus non accepit? Petrus accepit, et Joannes et Jacobus non accepit, et ceteri apostoli? Aut non sunt istæ in Ecclesia claves ubi peccata quotidie dimittuntur? Sed quoniam in significatione personam Petrus gestabat Ecclesie, quod illi uni datum est, Ecclesie datum est (3). »*

ducis, ita ut moriente Petro transierint claves ad ejus successores. Opp. ed. Venet. tom. V. pag. 289. seqq.

(1) Sen, ut modo animadvertimus, patres eo sensu docuerunt claves non uni Petro datas esse, sed in ipso universæ Ecclesie, quatenus earum potestas, moriente Petro, non fuerit in Ecclesia aut sublata aut suspensa, sed jugiter in ea perseveraverit, quia in ejusdem bonum atque emolumentum clavium potestatem Petro ejus primati, Christus contulit. Petrus propterea in clavibus accipiendis representabat Ecclesiam quomodo pater posteros, fons rivos, radix ramos.

(2) Argumentum trium harum epistolarum est ostendere potestatem dimittendi peccata datam fuisse Petro et ceteris apostolis, ut transiret ad ipsorum successores ad ea Ecclesie membra vivificanda, quæ per peccatum post baptismam patrum demortua fuissent, secus ac contenderent Novatianus de quorum grege erat Sympronianus.

(3) Serm. CXLIX. al. XXIV. *De diversis.* n. 7. Nec minus clare loquitur s. doctor tract. ult. in Joan. n. 7. dicens: *« Omnibus sanctis ad Christi corpus inseparabiliter pertinentibus, propter hujus vitæ procellosissimam gubernaculum, ad liganda et solvenda peccata claves regni cœlorum primus apostolorum Petrus accepit. »* Ubi notandum illud: *« omnibus sanctis, seu datus qui a grammaticis commodi dicitur, ad significandum in utilitatem omnium sanctorum, scilicet fidelium, datas Petro apostolorum primo claves, adeoque in successores eas transire debuisse. Quod ibidem declarat Augustinus subdens: « Quoniam nec iste solus (Petrus), sed universa Ecclesia ligat solvitque peccata. »* Accedit passim ipsum inculcare eatenus Petrum gestasse figuram Ecclesie in accipiendis clavibus, quatenus habebat primatum: *Propter apostolatus sui primatum, ut scribit Tract. ult. cit. in Joan. Propter primatum quem in discipulis habuit, ut ait in Enarr. in ps. CVIII. « Petrus a petra cognominatus beatus, Ecclesie figuram portans, apostolatus principatum tenens »* ut scribit serm. LXXVI. *De verbis Do-*

Porro aperte liquet ex verbis illis: *Aut non sunt istae in Ecclesia claves, ubi peccata quotidie dimittuntur*, scopum revera ipsius esse tueri existentiam clavium adversus Novatianos; ex aliis autem: *Quod illi uni dictum est*, propugnare S. doctorem uni reipsa Petro seu Petri individuo datas claves fuisse, alioquin in sensu adversariorum dicere debuisset: *Quod Ecclesiae datum est, illi datum est.*

Ad 2. D. In ordine intentionis et finis, C. in ordine ad media N. Cum Deus ac proinde Christus aliquid ad bonum ac emolumentum alicujus dirigit et ordinat, profecto rationem prius habet totius quam partis cujuscumque etsi nobilissimae. Cum vero de electione agitur mediorum quae aptiora ac magis idonea ad praestitutum finem obtinendum sunt, tunc prius rationem habet partis quam totius, cum et pars diriga-

mini. Si igitur ratione primatus sui juxta S. Augustinum Petrus personam aut figuram gestabat Ecclesiae, evidens est ex ejus mente Petrum non accepisse claves ut Ecclesiae legatum qui ejus nomine ageret, et quemadmodum legatus nomine principis accipit claves civitatis; sed accepisse ut ejusdem Ecclesiae principem ac supremum moderatorem. Eodem nempe pacto, ut loquitur Bellarminus l. e., quo dicimus regno dari, quod regi ipsi datur: praesertim si id in publicam utilitatem eodet. Nec abs re erit cum eodem eminentissimo Bellarmino praeterea animadvertere, quod quum S. Augustinus docet Petrum accepisse claves prout gerebat figuram Ecclesiae non excluserit narrationem historicam, sed illa supposita, sensum parabolicum attexisse, ut cum scribit Judam fuisse figuram Judaeorum ingratorum cum Christum prodidit; s. Joannem figuram Ecclesiae triumphantis et vitae contemplativae cum de eo dixit Christus; sic eum volo manere; et Petrum gessisse figuram Ecclesiae militantis et vitae activae cum ei dixit Salvator: *sequere me*; Christum ipsum figuram gessisse Ecclesiae quando baptizatus est; quin tamen quisquam negare voluerit reipsa historiae Judam prodidisse in propria persona Christum; Joanni historiae dictum esse in propria persona fuisse baptizatum. Quo sensu etiam S. Paulus Galat. IV. docet duos Abraham filios significasse duo testamenta; attamen hoc non impedit quominus Abraham vere duos filios genuerit. Itaque quamvis S. Petrus gesserit figuram Ecclesiae cum claves accepit, negari nequit historice reipsa in persona propria claves ipsam accepisse.

Haec sedulo notanda erant cum agatur de re magni momenti ob abusum quem post Lutherum in lib. *De potestate papae*, Calvinum lib. IV. *Institut.* cap. 6. Magdeburgenses Centuria I. lib. I. et II. librum Smalchaldicum *De primatu papae*. M. Ant. de Dominis, Launoum, Richerium etc. quesnelliani, pistorienses ac demum Palmer faciunt auctoritatis S. Augustini ut inferant nihil peculiare Petro Christum contulisse. Praeclare ad rem nostram scripsit S. Franciscus Salesius in sermone 52. de Ecclesia, qui ineditus asservatur in bibliotheca Clugiana, cujus apographum Schelestrate in *Antiquit. eccl.* tom. II. diss. II. cap. 6. ar. 2. testatur in manibus habuisse, praecclare, inquam, haec habet adversus illos Novatores quae pariter omnibus recentioribus eorum discipulis aptari debent: « Les ministres touchent tant qu'ils peuvent de troubler si finement la claire fontaine de l'Évangile, que S. Pierre n'y puisse plus trouver ses clefs, et font leur possible, pour nous dégoûter d'y boire l'eau de la sainte obéissance qu'on doit au vicair de Notre-Seigneur; mais qu'ont-ils fait? Ils se sont avisés de dire, que S. Pierre avait reçu cette promesse de Notre-Seigneur au nom de toute l'Église, sans qu'il eût reçu pour cela aucun privilège particulier en sa personne. Or si ceci n'est pas violer l'Écriture, jamais homme ne la violera: car n'est-ce pas à S. Pierre, à qui il parlait? Et comment pouvait-il mieux exprimer son intention, qu'en disant: *Et ego dico tibi.... dabo tibi*: car puisqu'immédiatement il venait de parler de l'Église ayant dit: *porta inferi non prevalebunt adversus eam*, qui l'eût em'ché d'ajouter: *et dabo illi claves regni*; s'il eût voulu donner à toute l'Église immédiatement? Il ne dit pas *illi* mais *dabo tibi*: que s'il est permis d'aller ainsi droit sur des paroles claires, il n'y aura plus rien en l'Écriture, qui ne se puisse pher à tous sens. »

tur et aptetur ad bonum totius. Quapropter Christus omnia quae in Ecclesia commodum et ornamenta contulit, gratias, sacramenta, potestatem, jurisdictionem, regimen, praerogativas seu dotes omnes, omnia, inquam, ad totius corporis utilitatem, emolumentum et fructum retulit tanquam ad primarium atque ultimum finem quem sibi proposuit; quod et declarat apostolus scribens: « Omnia enim vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive mors, sive praesentia, sive futura; omnia enim vestra sunt, vos autem Christi: Christus autem Dei » (I. Cor. III. 22). Id ipsum in reliquis hominum coetibus accidit, qui communis boni ejusdem gratia congregantur, ut in navigatione, in exercitu etc. Verum quod spectat ad media singulatum sumpta, ac prout in se spectantur, res aliter se habet; nam architectus prius cogitat fundamentum quam fastigium; uti reipsa vidimus se gessisse Christum, qui prius caput determinavit quam Ecclesiam constituerit; prius designavit petram seu fundamentum, quam aedificium erexerit; prius pastorem constituit quam agnos et oves contulerit; ac proinde huic capiti, fundamento ac pastori firmitatem, ac plenitudinem potestatis praebuit, quibus opus erat ad Ecclesiam regendam et gubernandam. Imo nihil prorsus contulit sive potestatis, sive jurisdictionis, saltem quoad exercitium, et praerogativarum Ecclesiae suae nisi per Petrum, seu mediante capite, quod propterea constituit in ecclesia esse perpetuum cum eadem semper plenitudine potestatis, prout paulo post ostendemus. Ergo falso Richerius cum suis assellis affirmat jurisdictionem primario, essentialiter, atque formaliter residere in Ecclesiae corpore, ex quo perveniat ad caput, cum e contra ea primario, essentialiter atque formaliter ex Christi institutione resideat in capite ex quo pervenit in Ecclesiae corpus.

Ad 3. N. Ad prob. autem: *quamvis facultas visiva etc.* D. Si auctoritas primatus resideret in Petro ut facultas videndi, qua est in oculo, residet in homine, C. si diversa prorsus ratione juxta Christi voluntatem N. Jam vero diverso omnino modo disserere debemus de corpore physico in exercitio suarum facultatum ac de corpore morali in ordine ad facultates suas. Utique totius individui est imperare oculis, manibus ac pedibus, et sensibus ut nobilissimis, non ita vero se res habet cum de societate agitur aut communitate. De hac enim judicare opus est juxta voluntatem ejus fundatoris et institutoris. Cum autem constet Christum plenitudinem potestatis una cum pleno ac libero ejusdem exercitio Petro promisisse et contulisse illis verbis: *Et tibi dabo claves.... quodcumque solveris, quodcumque ligaveris.... pasce agnos meos, pasce oves meas*, evidens est, ipsi haud opus alia fuisse delegatione, seu applicatione potentiae ad actum, aut similibus, ut iis uti posset. Haec magis confirmatur ex similitudinibus pastoris et ovilis, fundamenti et aedificii aliisque ejusmodi quibus usus est Christus ad designandam Ecclesiam suam. Restat igitur ut dicamus Ecclesiae constitutionem et regimen pure monarchi-

cum esse, minime vero aut democraticum, aut aristocraticum uti cum protestantibus Richerius, Launouus, Eybel, jansenistae ac pistorienses contendunt (1).

CAPUT II. De Petri primatus in Christi Ecclesia perpetuitate.

Tria sunt quae hoc in capite conficienda suscipimus; ac primo primatum a Christo in Ecclesia institutum ac Petro collatum, debere post Petri obitum ad ejus successores transire, et usque in seculi finem in ipsis perseverare; secundo hos successores in Petri primatu alios non esse nisi rom. pontifices, qui post illius mortem ejus cathedram seu romanam pontificatum obtinuerunt, atque id quidem jure divino. Quum vero ejusmodi successio ex Petri in urbem adventu ejusque in ea episcopatu quem gesserit usque ad mortem tota pendeat, ideo ab hoc facto veluti basi ac fundamento constabliendo auspicandum nobis est, ut illam successiorem adstruamus. Sit interim

PROPOSITIO I. Primatus Petro collatus ex Christi institutione debuit in Ecclesia post illius obitum in perpetuum perdurare.

Primatus a Christo institutus est ad Ecclesiae suae unitatem constituendam et conservandam, adeoque partem essentialiam ejusdem Ecclesiae ex Christi institutione constituit. Tandem ergo primatus perdurare debet quamdiu perdurat Ecclesia ipsa ad ejus essentialiam spectat, nempe usque ad consummationem seculi.

Si qua est difficultas in proposito argumento, circa veritatem antecedentis versatur. Jam vero talem fuisse Christi mentem in institutione primatus in Ecclesia sua ex dictis in capite superiore facile colligitur. Etenim Christus instituit Ecclesiam suam ad instar ovilis cui praefecit unum pastorem, ut ita exurgeret unum ovile et unus pastor; instituit ad instar regni et ei unum praefecit principem cui claves seu in signum supremae potestatis contulit, ne regnum esset divisum ac desolaretur; instituit ad instar aedificii cui unum primarium fundamentum seu petram fundamentalem supposuit ad illud regendum ne collaberetur (2);

(1) Si quis uberiorem velit sibi comparare hujus argumenti cognitionem, poterit praeter auctores cit. in locis quos indicavimus, Bellarminum, Petavium, Schelestrate, Chr. Lupum, Fontana, consulere Zaccaria in *antisebronio vindicato*. Cesena 1771. par. 1. dissert. II. *De forma regiminis Ecclesiastici a Christo Domino constituta*; Gerdil in op. *Confutazione di due libelli diretti contro in breve SUPER SOLIDITATE*. Opp. ed. Rom. tom. XII. Duvalium *De suprema rom. pontificis in Eccles. potestate*, part. I. quest. III. prostat in *Bibliotheca maxima pontificia* Thomae de Rocaberti, tom. III. pag. 408. seqq. Charlas in opusc. *Primatus jurisdictionis rom. pontificis assertus*, seu responsio ad dissert. Ludovici Elies Dupmii etc. Opp. ed. Rom. 1720, tom. III. pag. 51. seqq.

(2) Haec ad cavillationes omnes praevendendas protestantium, qui scandalizantur cum audiunt catholicos docere Petrum esse fundamentum Ecclesiae ex quo firmitas soliditasque ejusdem pendeat, cum tale fundamentum ex Apostolo. I. Cor. III. 11. sit solus Christus Jesus, revocare in mentem patrum doctrinam debemus, quae haec apprime inter se conciliantur. Ex doctrina siquidem ss. patrum ceterum Petrus petra seu fundamentum solidissimum est quod regit universum aedificium, quatenus a Christo fundamento et petra angulari essentiali firmitate soliditateque accepit, ita ut quod Christus est natura, sit Petrus per parti-

instituit ad instar individui jugiter viventis cui propterea caput dedit a quo membra singula dirigerentur ac motum quodammodo acciperent, et cum quo unum corpus efficerent.

Universa traditio unanimes est in hac reddenda ratione institutionis primatus, ut patet ex allatis Patrum testimonis: ita enim docuere ss. Irenaeus, Cyprianus, Hieronymus, Optatus, Augustinus, Leo M. ceterique omnes, nemine excepto, ex quibus alii adstruunt necessitatem conveniendi in fide et communione cum Petri sede ob ejus primatum, ut Irenaeus (1); alii Christum contulisse primatum Petro, « ut capite constituto, schismatis tolleretur occasio », uti Hieronymus (*Lib. I. Advers. Jovinian. n. 26*); alii ut unitatis originem institueret, et unam Ecclesiam, uti Cyprianus (2); alii bono unitatis b. Petrum apostolis omnibus praeferrere meruisse, uti Optatus (3); alii ut

rationem: Hinc illud Augustini a petra Petrus: « Haec huc patrum ejusmodi effata referuntur ad idem significandum, quidquid Petrus est Christi virtute est. In quo profecto nihil est quo adversarii offendi possint, siquidem id efficit Deus cui omnia possibilia sunt. Talis porro est doctrina catholicorum. Quo igitur abeunt furiosae declamationes stolidi illius disputatoris genevensis cujus paulo ante mentionem injecimus, dum cit. diss. pag. 6. 7. scribit: Sur quelle pierre est donc bâtie l'Église, hommes irréfléchis ou coupables qui, pour une misérable dispute de préséance et d'ambition, venez nous parler de substituer, pour l'appui et le gouvernement de l'Église, un frère roseau au Rocher des siècles? » En autem responsonem quam nos ei praebemus, isdem plane verbis quae se immediate subjicit: « N'est-il pas évident, que si Pierre, que si les apôtres, que si les prophètes, peuvent être considérés (en un sens infiniment subordonné) comme portant l'édifice de l'Église, à leur tour ils sont portés par celui seul qui en forme la véritable base? » Et hoc omnino est quod nos praecise dicimus ac tenemus.

(1) Talem vim esse vocis *principalitatem* qua utitur sanctus Irenaeus ostendit Ducangius in suo *glossario*, ea enim passim ab antiquis adhibetur pro *principatu* vel *primatu*, ut liquet ex Tertulliano, *De anima*, cap. 13. « Ad hoc dispicere superest *principalitas* ubi est, id est *qui cui praest.* » Sic etiam Remigius Antissiodorensis in cantica: « Caput ergo, inquit, Ecclesiae, *principalitas* mentis fidelium intelligitur. » In libello precum Marcellini et Faustini legitur: « Sed ne aliorum impietatibus et crudelitatibus sanguis effusus Christianorum diu piissimum vestra *principalitatis* gravet imperium. » Cf. alia exempla apud eundem auct. edit. Venet. 1739. tom. V. ad hanc vocem.

(2) Epist. LV. et epist. LXX. item in lib. *De unitate eccles.* edit. cit. pag. 195. et alibi passim.

(3) Lib. VII. *adv. Parmen.* edit. Albaspin. pag. 107. qui praeterea jam praemisera lib. II. pag. 48. « Negare non potes, scire te in urbe Roma Petro primo cathedram episcopalem esse collatam in qua sederit omnium apostolorum caput Petrus: unde et Cephas appellatus est: in qua una cathedra, unitas ab omnibus servaretur, ne ceteri apostoli singulas sibi quisque defenderent: ut jam schismaticus et peccator esset, qui contra singularem cathedram alteram collocaret. Ergo cathedra una est quae est prima de dotibus, etc. » Haud ignoro nonnullos protestantes, quos inter praecipue Chillingworth, ac aetate haec nostra ejusdem vestigia premens, minister anglicanus D. Poole, ad elidendam hujus testimonii vim, contendere, quiquid eo in loco de romana *Petri cathedra* atque *unitate* scripserit Optatus, non Ecclesiam universam spectare sed illud duntaxat peculiare schisma Romae a donatistis excitatum, dum alium ibidem factionis suae episcopum, Macrobinum, collocarant. Sed nimis id a veritate abhorret. Etenim Optatus 1. loquitur adversus Donatistas de notis quibus catholica ac vera Christi Ecclesia discerni posset, ac primo inter illas *cathedram* recenset. De ea igitur cathedra sermo erat quae totam spectaret Ecclesiam. 2. Loquitur de sede romana tanquam *unica* et *singulari* relate ad *ceteras sedes ab aliis apostolis erectas*, nullamque licet *apostolicam* adversus illam sine schismatis nota exurgere posse affirmat. De eo igitur unitatis disserit centro in quod ceterae simul convenire deberent Ecclesiae. 3. Loquitur de cathedra illa *Petri per quam unam ceterae Ecclesiae notae simul probarentur.*